Tabel XIV: Sargade keskmine keskmekaugus ja rõhtsulgus.
Corrélation entre la distance du centre de la ville et la proportion de la longueur des façades des maisons et de la longueur des façades des îlots de maisons.

Rõhtsulgus %/%-des: y		Kaugus linnakeskmest km-eis: x										Kokku
		0—0,25	0,25—0,5	0,5—0,75	0,75—1	1—1.25	1,25—1 5	1,5—7,75	1,75—2	2—2,25	2,25—2,5	
	0—20	25	**1438***	664	1416	1293	3198	1972	**2385**	**2354**	**60**	14805
	20—40	—	788	1851	3631	**4919**	**3475**	**2524**	951	—	—	18139
	40—60	65	769	**2702**	**4804**	4393	2228	227	—	—	—	15188
	60—80	125	**1324**	2224	297	—	287	—	—	—	—	4257
	80—100	**968**	324	115	—	—	—	—	—	—	—	1407
	Kokku	1183	4643	7556	10148	10605	9188	4723	3336	2354	60	53796

Tüübilisima korrelatsiooni esindaja. Disharmoonse sugemena näeme vaid Puissõõri (*).

maastikki on liigestunud — nagu kirjeldavas osas nägime — enam-vähem kontsentrilisiks vööteiks: linnasüdameks, puissõõriks, linnasiirdeks, linnakehiseks ja linna-ääriseks.

Silmanähtavalt on meil linnalise agglomeratsiooni näol tegemist maastikulise toiminguga, sest ta avaldab mõju maastikutegurite ja ümbruseilmendajate suundumisele ning rühmitusele. Nägelikult ei saa me selle graviteeruva jõu olemust selgitada linna asendi *resp.* aseme olude varal, vaid meil on tegemist linnamoodustisest enesest oleneva ehk n. n. isepärase toiminguga (72). Ta põhjendamine nõuab lähemat süvenemist linnaorganismi elundeisse, kudedesse ja rakesse, kõrvuti vaadeldes nende füsioloogilisi protsesse ja lähisümbrust.

Linna lähestikuilmendajate agglomeratsioon. Olgugi linnakeskme attraktsioon juba maastikupildis märksalt esinev, etendab ta seda tunduvamat osa linna sisepildis, lähiümbruses ja lähestikus. Määravad ju näiteks püst- ja rõhtsulgus eeskätt uuli ruumikumulje ja reguleerivad teiselt poolt ka valguse ning varju ja värske õhu rohkuse, mis uulile pääseb. Kuid see ja muu kaugümbruses vaadeldu ei ole kaugeltki kõik, mis lähestikus vaatlejale avaneb. Nüüd ei esine ümbrus enam reljeefpildina, vaid oma tõelises suuruses ja täiesti plastiliselt. Ja liigume me edasi ning toimetame vaatlusi linna „sees", ikka püsime lähestikus — intiimses maailmas, milles arvesse tulevad juba hoopis vähemamõõdulised asjad ja nähtused. On ju vaatleja nüüd „lähemale" astunud ja tungib üksikasjusse. Ka võib ta astuda juba inimeste ehitiste sisemusse, ja teda ümbritseb sel juhul siselähestik, mille vormeks on mööbelartiklid, üksikud inimesed jne.

Eriti tähtsaks saavad linna sisepildis ehitised. Ja seda mitte üksi juba tuttavate hoonevormide näol, vaid ka majadena[1]). Ekslikud on väited, nagu oleks äsjamainitud asjaolu huvitav vaid rahvatulunduslikult või sotsioloogiliselt. Ei, ta

1) Majast kõneleme siis, kui on küsimuses elamu (= elumaja) kasutusviis, näiteks: ärimaja, jahimaja, koolimaja, palvemaja jne.

Tartu, lk. 280